

Posudek vedoucího diplomové práce

Studentstvo píše vlastní Ústavu: Etnografie rezistenčních praktik na Boğaziçi univerzitě v Turecku

Bc. Laura Vassileva

Antropologická studia

FHS UK

Vypracoval: Yasar Abu Ghosh, Ph.D.

13. 9. 2024

Předložená diplomová práce Laury Vassilevy si stanovuje nahlédnout subjektivitu jako cíl rezistence. Zaměřuje se proto hlavně na ty podoby subjektivity, které jsou v současném Turecku potlačované – queer. Tomu odpovídá i etnografické zaměření na dobu „po protestu“ a „reclaiming“ identity. V porovnání s jinými studiemi o rezistenci na tureckých univerzitách výzkum autorky akcentuje studentskou perspektivu právě ve spojení se zkoumáním subjektivity.

Pro takto metodologicky pojatý výzkum je důležité, že se opírá o opravdu významný korpus rozhovorů (17 s akademiky/čkami a celou řadou rozhovorů se studentskými aktérkami/ry), který bylo nutné získat během více než 6měsíčního terénního výzkumu. Autorka zmiňuje i svou jazykovou politiku, kdy se snaží vézt rozhovory v turečtině, i když je to za cenu mnohem většího úsilí při přepisu. V případě studentstva se nejednalo o průřezovou skupinu, autorka uvádí, že politicky to byla spíše levicově vyhraněná a feministicky inspirovaná část studentsva. Výzkum se odehrává v jakési semi-legální rovině, protože alespoň teoreticky by měl být schválený centrálními úřady. Vyplývá z toho i jisté ohrožení, které autorka musí manévrovat s ohledem na své výzkumné partnerky/y i na sebe (anonymizace už v terénních zápisech a prepisech rozhovorů).

Smysl zaměření práce plně vyplývá z druhé kapitoly „Moc a represe v Novém Turecku“, kde nás autorka provází společensko-politickými změnami, ke kterým kontinuálně dochází v posledních dvou desetiletích. Její nástin se opírá i o texty lokálních autorů, a to je i jeden z důvodů, proč je její nástin místy překvapivý. Například **přesvědčivě dokládá, že dichotomie město-venkov, islamismus-sekularismus apod. jsou jako protipóly ideologickou konstrukcí, která „zneschopňuje myslet mimo a napříč oběma kategoriemi“** (s. 10). Pro režim sexuality a genderu nemá „nová“ turecká ideologie místo. V intersekcii se studentskou identitou, která je naopak na radaru státu v jeho snaze podřídit univerzity režimnímu záměru vychovat nové občany, je pozice queer studentstva „odsouzena“ k rezistenci.

I když se mi zdá, že užívání pojmu režim a konceptualizace hegemonie jako dočasné stabilizace moci si trochu odporují, v principu je autorčin teoretický argument srozumitelný a přesvědčivý. Zajímá jí moc v její průběhovosti, na místě je mluvit deleuzovsky o „hegemony becoming“ a posuzovat, jak tato neuzavřenost umožňuje prostory pro vklínění i těm, kteří jsou

jinak terčem zneviditelnění, ne-li perzekuce. **Etnografie Laury Vassilevy tak zachycuje způsoby vytyčování a zaplňování prostorů pro utváření vlastní subjektivity queer studentstva v době ustalujícího se autoritářství.** Za tímto účelem prozkoumává fenomén queer v kontextu „homofobního státu“, s důrazem na lokální osvojení jazyka *lubnyalar* jako specifické istanbulske queer zkušenosti rozvíjené „paralelně a v konfrontaci se západní queer teorií“ (s. 17).

Analýza přechází, většinou velmi organicky, mezi popisem reálie, analýzou pramenů a interpretací se zapojováním vlastních pozorování, interakcí a rozhovorů. Tato nejobtížnější rovina každé diplomové práce je v tomto případě zvládnuta velmi dobře. Do té míry, že **text v podkapitolách a uvozujících pasážích upozorňuje na tyto přechody a tím vytváří přehlednou strukturu textu.** Je to patrné ve 3. a 4. kapitole, které se věnují Univerzitě. Nejdříve obecněji jako typu governmentality („politika správcovství“) a pak v konkrétním případě rebelující univerzity Boğaziçi, kde autorka svůj výzkum realizovala.

Z hlediska zkoumání rezistence přináší analýza Laury Vassilevy celou řadu zajímavých námětů a způsobů uchopení, které odvozuje od etnografických poznatků. Ukazuje, že stanovili si protest jako svůj strategický cíl udržitelnost, může se postupně otupit jako činitel změny a stát se užitečným pro panující moc („performance svobody“). Mnohem závažněji, ztratí naléhavost pro *lubuny* studentsvo, které usiluje o heterogenní nepoddajnost než o homogenizující diskretnost protestu. Autorka ale zároveň upozorňuje, že rozlišení na komplicitu a nepoddajnost nevystihuje komplexní vztahy v protestu. A autorka nás zavádí ještě dále, kdy rozkládá i různé dynamiky v rámci nehierarchického uspořádání studentského protestu, který se ocitá mezi dvěma strategiemi prefigurace.

Diplomová práce Laury Vassilevy ve svém závěru nastiňuje debaty, ke kterým přispívá. Přínos jejího výzkumu je nepochybný a zcela určitě by si zasloužil být publikován. Diplomovou práci hodnotím proto jako velmi zdařilou, navrhuji ji hodnotit známkou **výborně.**

Yasar Abu Ghosh